

Wymagania szczegółowe na poszczególne oceny dla podstawy z chemii klasa I.

1. Budowa atomu			
Dopuszczający (1)	Dostateczny (1+2)	Dobry (1+2+3)	bardzo dobry (1+2+3+4)
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje definicje pojęć: drobina, atom, pierwiastek chemiczny, liczba atomowa, elektron, proton, neutron, liczba masowa, nukleon, izotop, nuklid, obszar orbitalny, powłoka elektronowa, podpowłoka elektronowa, grupa główna, grupa poboczna, okres, • wskazuje starożytne koncepcje budowy materii, • wymienia i charakteryzuje cząstki elementarne: protony, neutrony, elektrony, • podaje nazwy trzech izotopów wodoru, • zapisuje symbole izotopów i nuklidów (${}^A_Z\text{E}$) i podaje nazwy, • oblicza skład nuklidu na podstawie zapisu ${}^A_Z\text{E}$, • odczytuje masy atomowe z układu okresowego, • oblicza masy atomów i cząsteczek w gramach, • wymienia bloki energetyczne w układzie okresowym, • podaje treść prawa okresowości w ujęciu makroskopowym i mikroskopowym, • omawia budowę układu okresowego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie pierwiastka w układzie okresowym na podstawie składu atomu, • określa masy izotopowe nuklidów i ich składy procentowe w związkach, • wymienia rodzaje powłok i podpowłok elektronowych, określa ich pojemność, • wyjaśnia zależność budowy pozajądrowej od położenia pierwiastka w układzie okresowym, • zapisuje konfiguracje elektronowe (powłokowe, podpowłokowe) pierwiastków do $Z = 20$, • określa elektrony walencyjne dla pierwiastków bloków <i>s</i> i <i>p</i>, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza średnią masę atomową pierwiastka na podstawie składu izotopowego pierwiastka, • identyfikuje pierwiastki w oparciu o budowę pozajądrową atomów, • identyfikuje pierwiastki o podanej podpowłokowej konfiguracji walencyjnej, • zapisuje pełną i skróconą konfigurację podpowłokową, • omawia zmiany okresowych właściwości pierwiastków. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza skład izotopowy pierwiastka, znając masę izotopu, liczbę masową lub liczbę neutronów oraz średnią masę atomową.

2. Wiązania chemiczne			
Dopuszczający (1)	Dostateczny (1+2)	Dobry (1+2+3)	bardzo dobry (1+2+3+4)
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: dublet elektronowy i oktet elektronowy, • wyjaśnia regułę gazu szlachetnego, • podaje definicję pojęć: elektroujemność, promień atomu, promień anionu, promień kationu, jednostka formalna, jonowa sieć krystaliczna, molekularna sieć krystaliczna, kowalencyjna sieć krystaliczna, stop, wiązanie σ i wiązanie π, • oblicza różnicę elektroujemności atomów i na tej podstawie określa rodzaj wiązania, • określa zmiany elektroujemności na tle układu okresowego, • wymienia rodzaje wiązań, • określa kryterium decydujące o powstawaniu określonego rodzaju wiązania, • podaje cechy substancji posiadających określony rodzaj wiązania, • wymienia przykłady stopów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapisuje schematy powstawania jonów prostych, • określa liczbę cząstek elementarnych w jonach, • przedstawia wzory elektronowe Lewisa, • zapisuje schematy powstawania wiązania jonowego, • zapisuje schematy powstawania wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego i niespolaryzowanego, • wyjaśnia istotę tworzenia wiązania wodorowego i metalicznego, • zapisuje konfiguracje elektronowe jonów prostych, • określa skład jednostki formalnej na podstawie wzoru sumarycznego drobiny, • opisuje istotę oddziaływań van der Waalsa i dipol-dipol, • wyjaśnia różnicę w wiązaniach kowalencyjnych niespolaryzowanych i kowalencyjnych spolaryzowanych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje definicję pojęć: promień atomu, promień anionu, promień kationu, • wyjaśnia istotę dubletu elektronowego w tworzeniu wiązań kowalencyjnych, • rysuje wzory elektronowe (kropkowe i kreskowe) cząsteczek, • wskazuje pary wiązań i wolne pary elektronowe we wzorach elektronowych cząsteczek, • porównuje budowę kryształu jonowego z kowalencyjnym i cząsteczkowym, • wyjaśnia zmiany temperatur wrzenia wodorków pierwiastków grup 14., 16. i 17., • projektuje doświadczenie, w którym bada przewodnictwo substancji jonowej w fazie stałej i po stopieniu, • wskazuje wiązania σ i π na podstawie wzorów elektronowych, • zapisuje schematy powstawania wiązania koordynacyjnego. 	<p>Uczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia istotę wiązania koordynacyjnego, • zapisuje wzory kreskowe i kropkowo-kreskowe cząsteczek i jonów złożonych, • wyjaśnia wpływ wiązań wodorowych na temperaturę topnienia, temperaturę wrzenia i gęstość wody.
3. Stechiometria			
Dopuszczający (1)	Dostateczny (1+2)	Dobry (1+2+3)	bardzo dobry (1+2+3+4)
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje treść prawa zachowania masy i prawa stałości składu, • oblicza masy reagentów, stosując prawo zachowania masy, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza masy i objętości reagentów w oparciu o prawo zachowania masy, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przelicza liczbę drobin na liczbę moli, masę (i odwrotnie), • oblicza masę, liczbę moli, liczbę drobin danej objętości gazów w warunkach normalnych, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • projektuje doświadczenia, za pomocą których stwierdza słuszność prawa zachowania masy i prawa stałości składu,

<ul style="list-style-type: none"> określa stosunek masowy pierwiastków w związku chemicznym oraz skład procentowy związku, podaje definicję pojęć: stosunek stechiometryczny, wzór elementarny, wzór rzeczywisty, równanie składu, liczba Avogadra, mol, masa molowa, objętość molowa, oblicza masy molowe i masy mola substancji, wyjaśnia pojęcie objętości molowej gazów w warunkach normalnych, przelicza objętości gazów na liczbę moli i masę substancji, określa stosunki stechiometryczne reagentów: molowe, masowe, objętościowe. 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza liczbę moli pierwiastków w danej liczbie moli związku chemicznego, oblicza liczbę moli substancji na podstawie masy (i odwrotnie), oblicza masy molowe gazów i ich gęstości, oblicza masę, liczbę moli pierwiastka w próbce związku chemicznego, określa masę, liczbę moli, objętość reagenta na podstawie danych innego reagenta. 	<ul style="list-style-type: none"> ustala wzory elementarne i rzeczywiste związków na podstawie stosunków masowych pierwiastków w tych związkach i ich składu procentowego, ustala wzory gazowych reagentów na podstawie stechiometrycznych stosunków objętościowych, oblicza masę, objętość, liczbę molekuł reagenta na podstawie danej masy, liczby moli, liczby molekuł innego reagenta w warunkach normalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje masy i liczby moli związków chemicznych z liczbą drobin zawartych w tych próbkach, oblicza masę danej objętości lub liczby moli gazu w warunkach normalnych, oblicza gęstości gazów w warunkach normalnych, ustala wzory elementarne i sumaryczne związków gazowych na podstawie składu procentowego i składu masowego, oblicza masę, objętość, liczbę moli reagenta na podstawie danej masy, liczby moli, liczby drobin innego reagenta w warunkach normalnych.
---	--	---	--

4. Roztwory

Dopuszczający (1)	Dostateczny (1+2)	Dobry (1+2+3)	bardzo dobry (1+2+3+4)
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje definicję pojęć: układ, otoczenie, faza, mieszanina, roztwór, koloid, zawiesina, emulsja, emulgator, dokonyuje podziału mieszanin według różnych kryteriów, opisuje sposoby otrzymywania roztworów nasyconych i nienasyconych, wymienia sposoby rozdzielania mieszanin jednorodnych i niejednorodnych, wymienia sposoby wyrażania stężeń roztworów, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice między rozpuszczaniem i rozpuszczalnością, interpretuje wykresy zależności rozpuszczalności od temperatury, dokonyuje obliczeń związanych z rozpuszczalnością, przelicza rozpuszczalność na stężenie procentowe (i odwrotnie), posługuje się w obliczeniach stężeniami procentowymi i molowymi, oblicza liczbę moli substancji rozpuszczonej, jej masę, objętość roztworu, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozdziela rodzaje układów dyspersyjnych na podstawie stanu skupienia fazy rozproszonej i fazy rozpraszającej, podaje przykłady układów koloidalnych, opisuje ich właściwości, sporządza roztwór o określonym stężeniu molowym, sporządza roztwory nasycone i nienasycone, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> posługuje się w obliczeniach stężeniami, gęstością roztworów i rozpuszczalnika, oblicza stężenia roztworów po zmianie ilości substancji rozpuszczonej i rozpuszczalnika, przelicza stężenie procentowe na molowe (i odwrotnie).

<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie stężenia procentowego roztworu, • wyjaśnia pojęcie stężenia molowego roztworu, • wykonuje proste obliczenia dotyczące rozpuszczalności, stężenia procentowego i stężenia molowego, • omawia zasady stosowane przy sporządzaniu roztworów o określonym stężeniu molowym, • wymienia sposoby zwiększania stężenia roztworów i ich rozcieńczania, • wyjaśnia pojęcia: rozwarstwienie, desaturacja i ekstrakcja. 	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza stosunki objętościowe i masowe roztworów wykorzystując schematy krzyżowe, • wyjaśnia na czym polega efekt Tyndalla, • projektuje doświadczenie, w którym otrzymuje koloid, • wyjaśnia różnicę w znaczeniu pojęć: zol i żel, • wyjaśnia różnicę w znaczeniu pojęć: koagulacja i peptyzacja, • wyjaśnia czym różni się emulsja W/O od emulsji O/W, • wyjaśnia zasadę działania emulgatora, • projektuje doświadczenia, w którym rozdziela składniki mieszaniny i odzyskuje substancję rozpuszczoną, • projektuje doświadczenia, w którym rozdziela składniki mieszaniny i odzyskuje rozpuszczalnik. 	<ul style="list-style-type: none"> • przelicza rozpuszczalność na stężenie molowe (i odwrotnie). 	
--	---	---	--